

Bezint eer ge een veehouder bemint

Als je op het punt staat de veehouder van je dromen het jawoord te geven, denk je niet aan een echtscheiding of aan overlijden. Toch is het verstandig om deze zaken te regelen in huwelijkse voorwaarden. Deze zijn echter niet onbeperkt houdbaar. ‘Na het huwelijk komen slechts weinigen bij ons terug om de huwelijkse voorwaarden te laten aanpassen aan nieuwe situaties’, aldus notaris Geke Smeenk.

TEKST ALICE BOOIJ

Stel: je hebt als boerin een eigen baan en inkomen, je bent op huwelijkse voorwaarden getrouwd en je wilt scheiden van je veehouder. Dan kan het gebeuren dat je anno 2016 blijft zitten met een schuld aan je ex-man. Dit ‘worstcasescenario’ is in de financieel moeilijke veehouderij en bij hoge investeringen momenteel niet ondenkbaar. Na flinke investeringen de afgelopen jaren kunnen ondernemingen al een aantal jaren een negatief inkomen hebben. Wie in de huwelijkse voorwaarden niet heeft aangegeven hoe bijvoorbeeld het vermogen meetelt, zal bij een scheiding worden ‘afgerekend’ op de fiscale inkomens van beide partners.

Met dit voorbeeld kan Willemien Koning van LTO Vrouw en Bedrijf dik onderstrepen dat het voor partners van veehouders – we hebben het in dit artikel over vrouwen, maar dat kunnen net zo goed

HUWELIJKSE VOORWAARDEN IN MAATSCHAPSCONTRACT

In menig maatschapscontract staat de eis dat bij een huwelijk van een van de maten dit alleen onder huwelijkse voorwaarden mag plaatsvinden. ‘Logisch’, vindt Willemien Koning van LTO Vrouw en Bedrijf. ‘Het kan niet zo zijn dat een partner die in gemeenschap van goederen is getrouwd, na een jaar wil scheiden en de helft van het bedrijf opeist.’ Huwelijkse voorwaarden is echter

een rekbaar begrip. ‘Als familie wil je het bedrijf in eigendom houden, maar het kan niet zo zijn dat een vrouw na twintig jaar huwelijk en meewerken niets uit het bedrijf krijgt’, stelt Koning. Goede adviseurs, die de belangen van beide partijen meenemen, zijn noodzakelijk. Notarissen hebben verschillende contracten die aan de eigen situatie en wensen kunnen worden aangepast.

mannen zijn – nog steeds noodzakelijk is zich goed te laten voorlichten over de (financiële) consequenties van het trouwen met een veehouder. ‘Er komt telkens weer een nieuwe generatie jonge boerinnen bij en de huwelijkse voorwaarden worden aangepast aan nieuwe inzichten. We moeten de boodschap blijven herhalen.’

Stof van huwelijkse voorwaarden afhalen

Trouwen met een veehouder betekent naast het uitzoeken van mooie ringen en een trouwjurk ook huwelijkse voorwaarden opmaken, waarin staat hoe je het wilt regelen bij overlijden of een

echtscheiding. Een op de drie huwelijken eindigt in een scheiding. Bovendien werken steeds meer vrouwen van veehouders buiten de deur en hebben zo hun eigen inkomen en vermogen. ‘Je moet van tevoren afspreken hoe je alles gaat verdelen als het misgaat.’

En dat is niet eenmalig, geeft Koning aan. De afspraken die in de huwelijkse voorwaarden zijn gemaakt, zijn niet onbeperkt houdbaar. ‘Je situatie verandert en dus moet je ook elke vijf jaar het stof van de huwelijkse voorwaarden afhalen om na te gaan of alles nog passend is bij de situatie.’

Toch gebeurt dat laatste weinig, ervaart notaris

GISKE WARRINGA-VAN ES, GETROUWDE BOERIN: ‘DE ROMANTIEK VAN DE BRUILOFT WAS EVEN HELEMAAL WEG’

Het is inmiddels vijf jaar geleden dat Giske Warringa-Van Es haar jawoord gaf aan melkveehouder Gert-Jan uit het Drentse Nooitgedacht. Ze kan zich nog heel goed herinneren dat ze voor het grote feest de huwelijkse voorwaarden regelden. ‘Dat was niet leuk, je zit volop in de romantiek van de bruiloft en dan moet je met elkaar afspraken maken over hoe je het wilt doen als er iemand doodgaat of als je elkaar niet meer zo leuk vindt. Je doet het niet alleen voor jezelf, maar ook voor de kinderen die je dan nog niet eens hebt.’

Het opstellen van huwelijkse voorwaarden is echter wel zeer noodzakelijk, zegt

Giske er snel achteraan. ‘Je kunt dit soort zaken maar beter regelen als je er allebei nog bent en elkaar nog lief vindt.’

Giske werd niet geboren op een boerderij, maar heeft wel zo veel interesse in de agrarische sector dat ze een agrarische opleiding heeft gedaan en bij DLV Advies aan de slag ging. Toen ze Gert-Jan leerde kennen, werd het ook al snel duidelijk dat ze op termijn samen het bedrijf zouden voortzetten. ‘Met dit in gedachten hebben we de huwelijkse voorwaarden ook opgesteld’, geeft ze aan. Zo hebben ze stap voor stap beschreven wat er gebeurt als hun werkrelatie verandert en Giske meer

in het bedrijf aan het werk ging. ‘Jaarlijks de privé-uitgaven en mijn arbeid in het bedrijf verrekenen vonden we vervelend, dus hebben we gekozen voor een vast jaarlijks bedrag.’

Nog minder buiten de deur werken en meer op het bedrijf resulteerde erin dat Giske toetrad tot de maatschap. ‘Omdat we er in de huwelijkse voorwaarden al rekening mee hadden gehouden dat dit zou gebeuren, hoefden we ze niet meer aan te passen.’ Giske geeft aan dat ze zich goed realiseert dat het familiebedrijf van Gert-Jan is. ‘Wanneer het voor ons eindigt, hoort het bedrijf niet bij mijn familie. Maar het is wel redelijk als ik gecompenseerd word voor alles wat ik heb gedaan.’

Ook hebben Giske en Gert-Jan hun testament aangepast. ‘We kwamen er tijdens de toetreding tot de maatschap achter dat we hierin toch nog niet volledig waren. Het hangt allemaal aan elkaar vast, dus vraag een notaris of boekhouder hoe het zit’, raadt ze aan.

Voor vrouwen die binnenkort ook met een veehouder gaan trouwen, heeft ze nog een advies: ‘Zorg dat je je erin verdiept, bijvoorbeeld via een avond over huwelijkse voorwaarden bij het Agrarisch Jongeren Kontakt, het AJK. Leuk is het voor allebei niet, maar je kan het maar beter goed geregeld hebben. Dan kun je het daarna snel weer vergeten.’

ADELINDE BOUWMAN, BOERIN EN CURSUSLEIDSTER: ‘WEES NIET TE BANG OM TE ZEGGEN WAT JE WILT’

Overlijden, scheiden en een faillissement, dat zijn de zaken waar je niet aan wilt denken als je in het huwelijksbootje stapt. ‘Maar dat hoort er ook bij, je moet het voor elkaar regelen’, geeft boerin en cursusleidster Adelinde Bouwman aan. Ze geeft al meer dan twintig jaar cursussen bij het NAJK (Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt) aan vrouwen die trouwen met een veehouder. ‘Je kunt de kennis ook halen bij de boekhouder en de notaris, maar

de uitwisseling van informatie bij zo’n cursus is heel waardevol.’ Bovendien helpt de herkenbaarheid bij collega-boerinnen om je op juiste gedachten te brengen, geeft Bouwman aan. ‘De belangrijkste vraag die je moet beantwoorden is: wat wil ik met het bedrijf? Meewerken of juist helemaal niet?’ De opvolger doet vaak wat zijn vader ook deed, maar het is niet vanzelfsprekend dat jij de taken van je schoonmoeder overneemt,

geeft ze aan. ‘Wil je de kalfjes voeren en de boekhouding doen? Of wil je ook melken, insemineren en trekker rijden? Dat moet je voor jezelf bedenken om te voorkomen dat je over vijf tot tien jaar in een rol zit waar je eigenlijk niet in wilt zitten.’ Communicatie is het sleutelwoord, geeft Bouwman aan. ‘Wees niet te bang om te zeggen wat je wilt, het is ook jouw zaak. En huur anders een deskundige in om het gesprek te begeleiden.’

Geke Smeenk van De Werven Notarissen uit Oosterwolde. ‘Na het huwelijk komen slechts weinigen bij ons terug om de huwelijkse voorwaarden te laten aanpassen aan nieuwe situaties, terwijl er wel veranderingen zijn. Als ze dan wel hier komen voor de echtscheiding, is het te laat.’

Ze noemt bijvoorbeeld wijzigingen in de werksituatie van vrouwen. ‘Vaak hebben vrouwen als ze trouwen een volledige baan buiten de deur. Als de vrouw en de veehouder ieder volledig zelfstandig hun eigen ding doen, kun je dat ook zo opnemen in de huwelijkse voorwaarden. Er vindt tijdens het huwelijk dan geen deling van inkomen en vermogen plaats.’ Als er kinderen komen, gaan veel vrouwen minder werken en springen ze meer bij op de boerderij of gaan ze helemaal in het eigen bedrijf aan de slag. ‘In al deze situaties is een aanpassing nodig. Het gaat erom op papier te zetten wat er in de praktijk gebeurt’, noemt Smeenk als moraal achter het verhaal.

Verrekenbeding of vast bedrag?

Vrouwen die meewerken in het bedrijf, kunnen een periodiek verrekenbeding laten opnemen in de huwelijkse voorwaarden. Dan wordt het inkomen, na aftrek van de huishoudelijke kosten, verdeeld over de beide partners. Van oudsher is deze manier van inkomensverdeling tussen ondernemer en thuisblijvende partner heel gangbaar. Smeenk geeft echter aan dat het alleen werkt als de boekhouder dit bedrag elk jaar berekent en opneemt in de boeken. Uitbetalen hoeft niet, als het maar meegenomen wordt in de jaarcijfers, zegt ze. ‘Dat gebeurt vaak niet en dan blijft het geld in de onderneming. Het gevolg bij echtscheiding is dat het bedrijfsvermogen aangesproken moet worden. Dan heeft de ondernemer een probleem.’

Smeenk noemt als alternatief de optie van een jaarlijkse compensatie met een vast bedrag. 'Het is vrij eenvoudig uit te rekenen hoeveel je achteruitgaat in inkomen als je minder gaat werken. Met een vast bedrag kun je dat in de huwelijkse voorwaarden in één keer goed vastleggen.'

Op het moment dat de partner helemaal thuis is en ook meewerkt op het bedrijf, geeft Smeenk het advies een man-vrouwmaatschap aan te gaan. 'Dan moet je het ook zakelijk benaderen en in een maatschapscontract de arbeidsvergoeding en winstverdeling vastleggen.'

Op papier een schuld aan partner

Agrifirm Exlan-ondernemerscoach Sieto van Houten vindt dat meewerkende vrouwen een plek binnen de maatschap verdienen. 'Niet omdat het fiscaal interessant is, maar vooral ook voor je positie. Je hoort bij de onderneming en als lid van de maatschap bouw je wat op en stel je je vermogen zeker.' Overigens heeft hij net als Smeenk matige ervaringen met het periodieke verrekenbeding. 'Ik kom geregeld negatieve bedragen tegen. Na een aantal slechte jaren heeft de vrouw op papier een schuld aan haar man. Dat vind ik niet netjes', reageert Van Houten. 'Het kan niet de bedoeling zijn dat een vrouw niets meekrijgt. Dat kun je als boekhouder prima rechtzetten, maar vergeet niet ook de huwelijkse voorwaarden aan te passen.'

Smeenk merkt dat het voor vrouwen best lastig is rondom 'roze' sferen van het huwelijk te gaan praten over huwelijkse voorwaarden. 'Je bent dan vooral bezig met de trouwjurk en de ringen.' Steeds meer vrouwen die met een veehouder trouwen zijn ook niet van boerenafkomst. 'Ze kennen van huis uit een salarisstrookje, maar hebben geen idee wat er omgaat in een rundveebedrijf.' Juist voor deze groep luidt het advies regelmatig de huwelijkse voorwaarden te herzien.

Trouwen met een veehouder betekent naast ringen uitzoeken ook huwelijkse voorwaarden opstellen

PETRA, GESCHEIDEN BOERIN:

'NA 21 JAAR HUWELIJK IN EEN HUURHUIS, ZONDER WERK'

In de publiciteit wil ze niet met haar naam, maar haar verhaal wil ze wel graag vertellen om andere boerinnen dit leed te besparen. 'Ik was 21 jaar getrouwd met een melkveehouder toen we gingen scheiden, maar nu zit ik in een huurhuisje zonder werk. Na al die jaren hard werken sta ik met lege handen.'

Petra – niet haar werkelijke naam – kwam na haar trouwen al vrij snel op de boerderij werken. 'Dat was in combinatie met de kinderen het mooist, daar waren we het toen samen over eens.'

Bij het trouwen hadden ze ook huwelijkse

voorwaarden opgemaakt en regelmatig maakte de boekhouder een verrekening. 'Bij de jaarlijkse toelichting op de boekhouding werd dit aan het eind altijd even genoemd.' Petra had dus wel in de gaten dat het toch al niet zo hoge bedrag de laatste jaren daalde, totdat het zelfs negatief werd. 'We hebben het bedrijf flink laten groeien. Bij ons trouwen waren er 50 koeien, uiteindelijk konden er in de nieuwe stal bijna 400. We hebben dus altijd flink geïnvesteerd.' De winst was daardoor minimaal, dus er viel ook niet veel te verdelen, vertelt Petra, die voor de financiën

helemaal vertrouwde op hun boekhouder. 'Achteraf was dat naïef. Die had alleen het belang van het bedrijf voor ogen.'

Dat ze bij de scheiding uitkwam op een negatief vermogen, was een bittere pil. 'Ik had niets meer.' Van enige redelijkheid van haar ex-man was toen geen sprake meer. 'Er was te veel gebeurd en te veel gezegd, we waren gekwetst. Hij bekeek het puur zakelijk.'

Achteraf zou ze het anders doen. 'Ik had een andere expert moeten laten meekijken naar de verrekeningen. Dan had ik in ieder geval de consequenties geweten.'